

ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

4

Ἁγίου Βασιλείου
τοῦ Μεγάλου

Η ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΗ
ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ
(ὄργη καὶ θυμός)

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ
ΩΡΩΠΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Πρόλογος

ΕΛΕΓΕ ὁ σοφός Σενέκας: «Τίποτα δέν κόστισε στήν ἀνθρωπότητα περισσότερο ἀπό τήν ὀργή. Τ' ἀποτελέσματά της εἶναι δολοφονίες, δηλητηριάσεις, πόλεμοι, πυρκαγιές καί πόλεις κατεστραμμένες».

Σάν ἀπροσδόκητη καταιγίδα καί προσωρινή τρέλα χαρακτηρίζει εὐστοχα τήν ὀργή ὁ Μέγας Βασίλειος στό λόγο του «Κατὰ ὀργιζομένων».

Ποιός δέν ἔνιωσε τό πυρωμένο βέλος της; Ποιός δέν θρήνησε γιά τ' ἀπρόβλεπτα ἀποτελέσματα της; Ἡ ὀργή καί ὁ θυμός εἶναι κοινά σ' ὅλους τούς ἀνθρώπους πάθη. Ἀπό τό πλεόν δυσδιάκριτο σκίρτημα τῆς καρδιᾶς μέχρι τήν αἱματηρή χειροδικία ἔχουμε μιάν ἀπέραντη κλίμακα ἐκδηλώσεων, πού κάθε ἀνθρωπος ἐπισημαίνει ἀνάλογα μέ τήν εὐαισθησία του. Καί ἡ ἐμπειρία αὐτή εἶναι τόσο ὀδυνηρή...

Γιά τόν πιστό χριστιανό καί ἡ πιό μικρή ἀντίδραση σέ μιᾶ δίκαιη ἢ ἄδικη προσβολή ἑνός συνανθρώπου ἐμφανίζεται ὡς παράβαση τῶν

ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ὡς ἔστω καί προσωρινό σβήσιμο τῆς ἀγάπης, ὡς ἀπομάκρυνση τῆς θείας χάριτος ἀπό τήν καρδιά καί ὡς κυριαρχία πνεύματος δαιμονικοῦ.

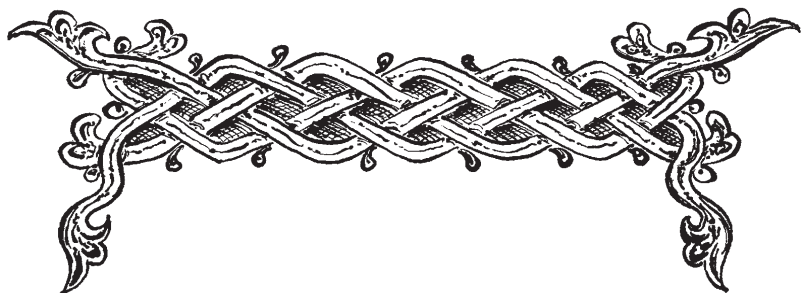
Ἡ ὁμιλία, πού ἀκολουθεῖ σέ νεοελληνική ἀπόδοση, ἀποτελεῖ ἓνα θαυμαστό δεῖγμα τῆς σφιχτοδεμένης ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ βασιλειανοῦ λόγου καί τῆς ψυχογραφικῆς δεινότητος τοῦ μεγάλου πατρός τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀφοῦ περιγράφει μέ ζωηρά χρώματα τίς ἐκδηλώσεις καί τά φοβερὰ ἀποτελέσματα τῆς ὀργῆς, δέν παραλείπει ν' ἀναφέρει καί τούς τρόπους ἀντιμετωπίσεώς της, παραθέτοντας περιστατικά ἀπό τήν Ἁγία Γραφή.

Ἰδιαιτέρα ὁμως ἐπιμένει στό μέσο τῆς ταπεινοφροσύνης καί στήν προβολή τοῦ παραδείγματος τοῦ Κυρίου, γιά νά μᾶς βοηθήσει στή λύτρωση ἀπό τήν πιό συχνή, τήν πιό κοινή καί τήν πιό ἀπροσδόκητη καταιγίδα πού ἀντιμετωπίζουμε.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ

Ἡ ἀπροσδόκητη καταιγίδα – ὀργή καί θυμός

Η ΩΦΕΛΕΙΑ ἀπό τίς ἰατρικές συμβουλές φαίνεται μετά τήν ἐφαρμογή τους. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τίς πνευματικές διδασκαλίες. Ἡ σοφία καί ἡ ὠφέλειά τους γιά τή διόρθωση τῆς ζωῆς καί τήν τελειοποίηση τῶν πιστῶν ἀκροατῶν φαίνεται μετά τήν ἔμπρακτη ἐφαρμογή τους.

Ἔτσι κι ἐμεῖς. Ἀφοῦ ἀκούσαμε τόν κατηγορηματικό στίχο τῶν Παροιμιῶν, «Ἡ ὀργή καταστρέφει κι αὐτούς ἀκόμα τοὺς φρονίμους» (Παροιμ. 15:1)· ἀφοῦ ἀκούσαμε τήν ἀποστολική προτροπή, «Διώξτε μακριά σας κάθε δυσάρεσκεια, θυμό, ὀργή, κραυγή, κατηγορία, καθώς καί κάθε ἄλλη κακότητα» (Ἐφ. 4:31)· ἀφοῦ ἀκούσαμε ἀκόμα τόν Κύριο νά λέει, «Ὅποιος

ὀργίζεται ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του χωρὶς λόγο, πρέπει νά δικαστεῖ» (Ματθ. 5:22)· κι ἀφοῦ ἀποκτήσαμε πείρα αὐτοῦ τοῦ πάθους, πού δέν προέρχεται ἀπό τή θέλησή μας, ἀλλά σάν ἀπροσδόκητη καταιγίδα μᾶς προσβάλλει ἀπ' ἔξω, μποροῦμε καλύτερα νά γνωρίσουμε τό μεγαλεῖο τῶν θείων ἐντολῶν.

«Ὁ θυμώδης ἄνθρωπος ἔχει ἀποκρουστικὴ συμπεριφορά καί ἐμφάνιση» (Παροιμ. 11:25). Ἀπὸ τή στιγμή πού τό πάθος αὐτό θά διώξει τή λογικὴ καί θά κυριέψει μιὰ ψυχὴ, ἀποθηριώνει ὀλοκληρωτικὰ τόν ἄνθρωπο. Τόν κάνει ἀπάνθρωπο, γιατί δέν τόν κατευθύνει πιά ἡ λογικὴ.

Ὅπως τό δηλητήριο στά φαρμακερά φίδια, ἔτσι εἶναι ὁ θυμὸς στοὺς ὀργισμένους. Λυσσοῦν σάν τὰ σκυλιά, ὀρμοῦν σάν τοὺς σκορπιούς, δαγκώνουν σάν τὰ φίδια. Ὁ θυμὸς κάνει τίς γλῶσσες ἀχαλίνωτες καί τὰ στόματα ἀπύλωτα. Ἀσυγκράτητα χέρια, βρισιές, κοροϊδίες, κακολογίες, πληγές καί ἄλλα ἀναρίθμητα κακὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν ὀργὴ καί τό θυμὸ.

Ἐξαιτίας τοῦ θυμοῦ, ξίφη ἀκονίζονται, δολοφονίες τολμῶνται, ἀδέρφια χωρίζουν καί συγγενεῖς ξεχνοῦν τόν συγγενικό δεσμό τους. Οἱ ὀργισμένοι ἀγνοοῦν πρῶτα τοὺς ἑαυτοὺς τους κι ἔπειτα ὅλους τοὺς οἰκείους. Ὅπως οἱ χεῖμαρροι παρασύρουν κατεβαίνοντας τό κα-

θετί, ἔτσι καί ἡ βία κί ἀσυγκράτητη ὀρμή τῶν ὀργισμένων δέν ὑπολογίζει τίποτα. Οἱ θυμωμένοι δέν σέβονται τούς γέροντες, τήν ἐνάρετη ζωή, τή συγγένεια, τίς προηγούμενες εὐεργεσίες, οὔτε τίποτ' ἄλλο σεβαστό καί ἔντιμο. Ὁ θυμός εἶναι μιά πρόσκαιρη τρέλα.

Ποιός θά μποροῦσε νά περιγράψει αὐτό τό κακό; Πῶς μερικοί εἶναι τόσο εὐέξαπτοι, πού μέ τήν παραμικρή ἀφορμή θυμώνουν; Φωνάζουν καί ἀγριεύουν καί ὀρμοῦν πιό ἀδίσταχτα κί ἀπό τά ἄγρια θηρία. Δέν σταματοῦν προτοῦ ξεθυμάνει ἡ ὀργή τους σ' ἕνα μεγάλο καί ἀνεπανόρθωτο κακό. Οὔτε τό σπαθί οὔτε ἡ φωτιά οὔτε κανένα ἄλλο φόβητρο εἶναι ἰκανό νά συγκρατήσῃ τήν ψυχή πού ἔγινε μανιακή ἀπό τήν ὀργή. Οἱ ὀργισμένοι δέν διαφέρουν ἀπό τούς δαιμονισμένους σέ τίποτα, οὔτε στήν ἐξωτερική μορφή οὔτε στήν ἐσωτερική κατάσταση.

Βράζει μέσα στήν καρδιά τό αἷμα ἐκείνων πού διψοῦν γιά ἐκδίκηση. Ταράζεται καί κοχλάζει μέ τή φλόγα τοῦ πάθους. Ὅταν βγεῖ στήν ἐπιφάνεια, ἀλλάζει τήν ὄψη τοῦ ὀργισμένου. Μεταβάλλει σάν θεατρική προσωπίδα τή συνηθισμένη καί γνώριμη σ' ὅλους μορφή του. Ἀγνώριστη γίνεται ἡ γνωστή ὄψη τῶν ματιῶν του. Τό βλέμμα του εἶναι παράφορο καί ξαναμμένο. Τρίζει τά δόντια σάν τούς χοίρους πού συμπλέκονται. Τό πρόσωπό του φουρντώνει καί μελανιάζει. Ὀλόκληρο τό σῶμα του παραμορφώνεται. Οἱ φλέβες τεντώνονται, λές

καί θά σπάσουν, καθώς ή ψυχή του συγκλονίζεται από τήν έσωτερική ταραχή. Ή φωνή γίνεται σκληρή καί άγρια. Τά λόγια άναρθρα, άσυνάρτητα, άτακτα, άπρόσεκτα καί άκατανόητα.

Όταν μάλιστα ανάψει ή όργή σέ βαθμό άνεξέλεγκτο, όπως ή φλόγα πού τροφοδοτείται μέ άφθονα ξύλα, τότε προπαντός βλέπει κανείς θέαμα πού ούτε μέ λόγια περιγράφεται ούτε μέ έργα παριστάνεται. Βλέπει κανείς χέρια νά σηκώνονται έναντίον συνανθρώπων καί νά πέφτουν σέ κάθε σωματικό μέλος. Βλέπει ακόμα πόδια νά χτυπούν άσπλαχνα ευαίσθητα σημεία. Βλέπει τό καθετί νά γίνεται όπλο τής μανίας. Κι άν τύχει νά κυριεύεται κι ό αντίπαλος από τό ίδιο πάθος, δηλαδή από παρόμοια όργή καί μανία, τότε συμπλέκονται καί παθαίνουν όσα είναι φυσικό νά πάθουν οί ύποδουλωμένοι σ' έναν τέτοιο δαίμονα. Άναπηρίες ή καί θανάτους άποκομίζουν πολλές φορές οί συμπλεκόμενοι σάν βραβεία τής όργής τους.

Άρχισε κάποιος τής χειροδικίας. Ό άλλος άμύνθηκε. Άνταπέδωσε ό πρῶτος. Δέν ύποχώρησε ό δεύτερος. Κι ένῶ τό σῶμα κομματιάζεται από τά χτυπήματα, ό θυμός λιγοστεύει τήν αίσθηση τοῦ πόνου. Ή αίσθηση αυτή άτονεί καί δέν τούς κάνει νά σταματήσουν, γιατί όλόκληρη ή ψυχή έχει κυριευθεί από τήν έκδικητικότητα.

Μήν προσπαθείς νά θεραπεύσεις τό ένα κακό μέ άλλο κακό. Μήν επιχειρείς νά ξεπεράσεις τόν αντίπαλο στίς συμφορές. Γιατί στους κακούς ανταγωνισμούς ό νικητής είναι άθλιότερος, άφοϋ άποχωρεί μέ τή μεγαλύτερη ευθύνη τής άμαρτίας.

Σ' έβρισε ό όργισμένος; Σταμάτησε τό πάθος μέ τή σιωπή. Μή σέ διδάξει ό έχθρός νά ζηλέψεις αυτό πού, όταν τό βλέπεις στον άλλο, τό άποστρέφεται. Είναι κατακόκκινος ό αντίπαλος από τήν όργή; Άλλά μήπως κι έσύ δέν κοκκίνισες; Τά μάτια του είναι γεμάτα αίμα; Τά δικά σου, πές μου, βλέπουν ήρεμα; Η φωνή του είναι άγρια; Άλλά και ή δική σου είναι γλυκιά;

Ό αντίπαλος, στήν ήσυχία, δέν έπιστρέφει τόσο τέλειος σ' αυτόν πού φώναξε, όσο οί βρισιές σ' αυτόν πού έβρισε. "Η μάλλον, ένω ό ήχος έπιστρέφει αυτούσιος, οί βρισιές έπιστρέφουν μέ προσθήκες.

Καί τί λένε μεταξύ τους όσοι βρίζονται; Ό ένας λέει: "Είσαι τιποτένιος. Κατάγεται από τιποτένιους". Ό άλλος άπαντάει: "Είσαι άχρηστος δούλος". Ό πρώτος τόν λέει ψωμοζήτη. Ό δεύτερος αλήτη. Ό ένας άγράμματο. Ό άλλος τρελό. Έτσι συνεχίζουν μέχρι νά έξαντλήσουν όλο τό ύβρεολόγιο. Καί μετά τίς βρισιές, προχωροϋν και στίς χειροδικίες.

Μ' αυτόν τόν τρόπο, ό θυμός προκαλεί τή

διαμάχη, ή διαμάχη τίς βρισιές, οί βρισιές τά χτυπήματα, τά χτυπήματα τά τραύματα, τά τραύματα πολλές φορές τό θάνατο.

”Ας διώξουμε λοιπόν μέ κάθε τρόπο τήν όργή από τήν ψυχή μας. ”Ετσι θά μπορέσουμε νά ξεριζώσουμε καί πάρα πολλά άλλα πάθη, πού γεννιοῦνται απ’ αὐτήν.

Σ’ ἔβρισε κάποιος; Ἐσύ παίνεψέ τον. Σέ χτύπησε; Ἐσύ δείξε ὑπομονή. Σέ φτύνει καί σ’ ἐξευτελίζει; Ἐσύ σκέψου ποιός εἶσαι, ὅτι δηλαδή από τή γῆ προέρχεσαι καί στή γῆ θά καταλήξεις. Ὅποιος μέ τέτοιο τρόπο προετοιμαστέ, θά θεωρήσει μικρή κάθε προσβολή. ”Ετσι, δείχνοντας τόν ἑαυτό σου ἄτρωτο στίς βρισιές, ὄχι μόνο θά φέρεις σέ ἀμηχανία τόν αντίπαλο, ἀλλά καί θ’ ἀναδειχθεῖς ἄξιος γιά μεγάλο στεφάνι. Ἡ μανία τοῦ ἄλλου θά γίνει ἀφορμή δικοῦ σου ἐπαίνου.

Σέ ὀνόμασε ἄσημο καί ἄδοξο ὁ ὀργισμένος ἀντίπαλός σου; Ἐσύ σκέψου ὅτι εἶσαι «χῶμα καί στάχτη» (Γεν. 18:27). Γιατί δέν εἶσαι ἀνώτερος από τόν Ἀβραάμ, πού ὀνόμαζε ἔτσι τόν ἑαυτό του. Σέ ὀνόμασε ἀγράμματο καί φτωχό καί τιποτένιο; Ἐσύ σκέψου ὅτι εἶσαι σκουλήκι καί ὅτι προέρχεσαι από τήν κοπριά, ὅπως γράφει κι ὁ Δαβίδ (Ψαλμ. 21:7).

Πρόσθεσε σ’ αὐτά καί τό παράδειγμα τοῦ Μωυσῆ, πού, ὅταν τόν ἔβρισαν ὁ Ἀαρών καί ἡ

Μαριάμ, δέν παραπονέθηκε στό Θεό έναντίον τους, ἀλλά προσευχήθηκε γι' αὐτούς (Ἄριθ. 12:1-13).

Θέλεις νά εἶσαι μαθητής αὐτῶν τῶν φίλων τοῦ Θεοῦ ἢ ἐκείνων πού εἶναι γεμάτοι ἀπό πνεῦμα πονηρίας;

Ὅταν νιώσεις τόν πειρασμό νά βρῖσεις, σκέψου ὅτι δοκιμάζεσαι: Θά πᾶς μέ τό μέρος τοῦ Θεοῦ, δείχνοντας μακροθυμία, ἢ θά τρέξεις πρὸς τό διάβολο, δείχνοντας ὀργή; Μή χάσεις τήν εὐκαιρία νά διαλέξεις τήν ἀγαθή μερίδα. Γιατί ἢ θά ὠφελήσεις καί τόν ἀντίπαλο ἀκόμα μέ τό παράδειγμα τῆς πραότητός σου ἢ θά ζημιωθεῖτε κι οἱ δύο μέ τόν ἐγωισμό σου. Σκέψου ἐπίσης, ὅτι τίποτα δέν εἶναι ὀδυνηρότερο στόν ἐχθρό ἀπό τό νά βλέπει τόν ἀντίπαλό του ἀνώτερο ἀπό τίς προσβολές πού τοῦ ἔκανε.

Σοῦ προκαλεῖ ταραχή ἡ κατηγορία τῆς φτώχειας; Θυμήσου ὅτι «γυμνός ἦρθες στόν κόσμο τοῦτο, γυμνός καί πάλι θά φύγεις» (πρβλ. Ἰώβ 1:21). Ποιός ὅμως εἶναι φτωχότερος ἀπό τόν γυμνό; Ποιός, ἄλλωστε, ὀδηγήθηκε ποτέ στή φυλακή γιά τή φτώχεια του; Δέν εἶναι ντροπή ἡ φτώχεια. Ντροπή εἶναι νά μὴν ὑποφέρεις μέ ἀξιοπρέπεια τή φτώχεια. Θυμήσου ὅτι ὁ Κύριος «ἦταν πλούσιος κι ἔγινε γιά χάρη μας φτωχός» (Β' Κορ. 8:9).

Ἄλλά κι ἂν ὁ ἀντίπαλός σου σέ ἀποκαλέσει ἀνόητο καί ἀγράμματο, θυμήσου τίς βρισιές

τῶν Ἰουδαίων ἐναντίον τῆς ἀληθινῆς Σοφίας: «Εἶσαι Σαμαρείτης καί δαιμονισμένος» (Ἰω. 8:48). Ἄν ὀργιστεῖς, θά ἐπιβεβαιώσεις τίς βρισιές. Γιατί τί ὑπάρχει πιό ἀνόητο ἀπό τήν ὀργή; Ἄν ὅμως δέν ὀργιστεῖς, θά ντροπιάσεις αὐτόν πού σέ βρίζει, δείχνοντας ἔμπρακτα τή σωφροσύνη σου.

Σέ ράπισε ὁ ἀντίπαλος; Σκέψου ὅτι καί τόν Κύριο ράπισαν. Σ' ἔφτυσε; Σκέψου ὅτι καί τόν Κύριό μας ἔφτυσαν. Καί μάλιστα «δέν ἔκρυψε τό πρόσωπό του γιά ν' ἀποφύγει τόν ἐξευτελισμό ἀπό τά φτυσίματα» (πρβλ. Ἠσ. 50:6). Συκοφαντήθηκες; Τό ἴδιο ἔπαθε κι ὁ Κύριος. Σοῦ ξέσκισαν τά ροῦχα; Ἀφαίρεσαν καί τοῦ Κυρίου τά ἐνδύματα οἱ στρατιῶτες καί τά μοίρασαν μεταξύ τους (Ἰω. 19:24). Ἐσύ ὅμως δέν καταδικάστηκες ἀκόμα. Οὔτε σταυρώθηκες. Πολλά σοῦ λείπουν γιά νά μιμηθεῖς τόν Κύριο.

Ἡ φλόγα τῆς ὀργῆς θά ὑποχωρήσει μέ τίς σκέψεις αὐτές. Παρόμοιες προετοιμασίες καί προδιαθέσεις ἐπαναφέρουν τή γαλήνη στό νοῦ καί ἀφαιροῦν τά ἄτακτα σκιρτήματα τῆς καρδιάς. Αὐτό σημαίνουν καί τά λόγια τοῦ Δαβίδ: «Προετοιμάστηκα καί δέν κλονίστηκα» (Ψαλμ. 118:60).

Ἡ μνήμη τῶν παραδειγμάτων τῶν μακαρίων ἀνδρῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀναχαιτίζει τό μανιακό ξέσπασμα τῆς ὀργῆς. Πῶς π.χ. ὁ μέγας Δαβίδ ἀνέχθηκε μέ πραότητα τίς προσβολές τοῦ Σεμεί!... Δέν κυριεύθηκε ἀπό τήν ὀργή,

ἀλλά ὕψωσε στό Θεό τή σκέψη του καί στο-
χάστηκε: «Ὁ Κύριος τοῦ εἶπε νά μέ καταριέ-
ται» (Β΄ Βασ. 16:10). Ἔτσι, ἐνῶ ἄκουγε νά τόν
βρίζει φονιά καί παράνομο, δέν ὀργιζόταν ἐνα-
ντίον του, ἀλλά ταπεινῶνε τόν ἑαυτό του θε-
ωρώντας ἀληθινή τήν προσβολή.

Δυό λοιπόν πράγματα κι ἐσύ ν' ἀποφεύ-
γεις: Νά μή θεωρεῖς τόν ἑαυτό σου ἄξιο γιά
ἐπαίνους καί νά μή νομίζεις κανένα κατώτερό
σου. Μέ τόν τρόπο αὐτό ποτέ δέν θ' ἀνάψει
μέσα σου ὁ θυμός γιά τίς προσβολές πού σοῦ
γίνονται.

Κάθε φορά, ἄλλωστε, πού ὀργίζεσαι ἐνα-
ντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, κάνεις μιά μεγάλη ἀδι-
κία. Γιατί ἄλλος εἶναι στήν πραγματικότητα
ἐκείνος πού σοῦ προκαλεῖ τό θυμό. Ἔτσι μοιά-
ζεις μέ τό σκύλο πού δαγκώνει τήν πέτρα, ἐνῶ
δέν πειράζει αὐτόν πού τοῦ τήν ἔριξε. Τό θυμό
σου νά τόν στρέφεις ἐναντίον τοῦ ἀνθρωπο-
κτόνου διαβόλου, πού εἶναι ὁ πατέρας τοῦ
ψεύδους καί ὁ πρόξενος κάθε ἁμαρτίας. Νά
εἶσαι ὅμως σπλαχνικός μέ τόν ἀδελφό σου,
γιατί, ἂν συνεχίσει ν' ἁμαρτάνει, θά παραδο-
θεῖ στό αἰώνιο πῦρ μαζί μέ τό διάβολο.

Ὅπως διαφέρουν οἱ λέξεις θυμός καί ὀργή,
ἔτσι διαφέρουν καί οἱ σημασίες τους. Θυμός
εἶναι μιά ἔντονη ἔξαψη κι ἕνα ξέσπασμα τοῦ
πάθους. Ἐνῶ ὀργή εἶναι μιά μόνιμη λύπη καί
μιά διαρκῆς τάση γιά ἐκδίκηση, σάν νά φλέγε-
ται ἡ ψυχὴ ἀπό τόν πόθο ν' ἀνταποδώσει τό

κακό. Οί άνθρωποι άμαρτάνουν καί μέ τίς δυό καταστάσεις. Άλλοτε όρμοϋν άπερίσκεπτα νά χτυπήσουν όσους τούς προκάλεσαν, καί άλλοτε καιροφυλακτοϋν δόλια νά έκδικηθοϋν όσους τούς λύπησαν. Έμείς καί τά δυό πρέπει νά τ' άποφεύγουμε.

Πώς μπορούμε νά δαμάσουμε τό πάθος αυτό; Άν προηγουμένως άσκηθοϋμε στην ταπεινοφροσύνη, πού ό Κύριος δίδαξε καί μέ τά λόγια καί μέ τά έργα. Μέ τά λόγια είπε: «Όποιος θέλει νά είναι ό πρῶτος, θά πρέπει νά γίνει ό τελευταίος άπ' όλους» (Μάρκ. 9:35). Άλλά καί έμπρακτα δίδαξε την πραότητα, όταν ήρεμα άνέχθηκε τό ράπισμα τοϋ δούλου. Ό Δεσπότης καί Δημιουργός τ' ουρανοϋ καί τής γής, Αυτός πού προσκυνείται άπ' όλόκληρη την όρατή καί άόρατη κτίση, Αυτός πού «συγκρατεί τό σύμπαν μέ τή δύναμη τοϋ λόγου Του» (Έβρ. 1:3), δέν έπιτρέπει ν' άνοιξει ή γή καί νά καταπιεί ζωντανό τόν άσεβή δοϋλο οϋτε τόν στέλνει στον άδη, αλλά τόν νουθετεί καί τόν διδάσκει: «Άν είπα κάτι κακό, πές ποιό ήταν αυτό· άν όμως μίλησα σωστά, γιατί μέ χτυπᾶς;» (Ίω. 18:23).

Άν συνηθίσεις νά είσαι πάντοτε ό έσχατος, σύμφωνα μέ την έντολή τοϋ Κυρίου, ύπάρχει περίπτωση ν' άγανακτήσεις στις άδικες κατηγορίες; Όταν σέ θρίζει ένα μικρό παιδί, θεώ-

ρησε τά λόγια του σάν ἀφορμή γιά γέλιο. Ἄλλά κι ὅταν κανεῖς μεγάλος κυριευθεῖ ἀπό μανία καί ξεστομίζει ἀτιμωτικά λόγια, νά τόν θεωρεῖς ἄξιο συμπάθειας μᾶλλον παρά μίσους. Δέν εἶναι τά λόγια πού μᾶς λυποῦν. Εἶναι ἡ ὑπεροψία μας ἀπέναντι στόν ὑβριστή καί ἡ μεγάλη ἰδέα πού ἔχουμε γιά τόν ἑαυτό μας. Ἐάν λοιπόν ἀφαιρέσεις ἀπό μέσα σου αὐτά τά δύο, τότε τά λόγια μόνα τους εἶναι ἕνας κούφιος θόρυβος.

«Πάψε νά ὀργίζεσαι καί ἄφησε τό θυμό σου» (Ψαλμ. 36:8), ὥστε νά γλυτώσεις τήν ὀργή πού ἐκδηλώνεται «ἀπό τόν οὐρανό, γιά νά τιμωρήσει κάθε ἀσέβεια καί ἀδικία τῶν ἀνθρώπων» (Ρωμ. 1:18). Ἐάν μέ τή σύνεση μπορέσεις νά κόψεις τήν πικρή ρίζα τοῦ θυμοῦ, θά ξεριζώσεις μαζί της πολλά ἄλλα πάθη. Γιατί ἡ δολιότητα, ἡ ὑποψία, ἡ θρασύτητα, ἡ ἀπιστία, ἡ κακοήθεια, ἡ ἐπιβουλή καί ὅλα τά συγγενικά πάθη εἶναι γεννήματα αὐτῆς τῆς κακίας.

Ἐάν μήν κρύβουμε μέσα μας ἕνα τόσο μεγάλο κακό. Εἶναι ἀρρώστια τῆς ψυχῆς, σκοτεινία-σμα τοῦ νοῦ, ἀποξένωση ἀπό τό Θεό, αἰτία φιλονικίας, ἀφορμή συμφορᾶς, πονηρό δαιμόνιο πού κυριαρχεῖ στήν ψυχή καί ἀποκλείει τήν εἴσοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Γιατί ὅπου εἶναι ἔχθρες, φιλονικίες, θυμοί, φατρίες, διαμάχες, πού διαρκῶς ταραάζουν τήν ψυχική γαλήνη, ἐκεῖ τό πνεῦμα τῆς πραότητος δέν ἀναπαύεται.

Ἦς συμμορφωθοῦμε λοιπό, μέ τήν ἐντολή τοῦ ἀποστόλου Παύλου, «Διῶξετε μακριά σας κάθε δυσαρέσκεια, θυμό, ὀργή, κραυγή, κατηγορία, καθώς καί κάθε ἄλλη κακότητα» (Ἐφ. 4:31), καί ἄς περιμένουμε τήν ἐκπλήρωση τῆς ὑποσχέσεως πού ἔδωσε ὁ Κύριος στούς πράοι: «Μακάριοι εἶναι οἱ πράοι, γιατί αὐτοί θά κληρονομήσουν τή γῆ τῆς ἐπαγγελίας» (Ματθ. 5:5).

